

Motion till riksdagen

1987/88:Fö209

av Gudrun Norberg (fp)

om underrättelseverksamhet från öststatslångtradare

Det har under en längre tid observerats att långtradare från Sovjet och andra öststater sannolikt bedriver en omfattande kartläggning av Sverige. Vägar, broar, viadukter, militära förråd och övningsplatser samt andra hemliga försvarsanläggningar är föremål för deras intresse. Många iakttagelser och uppgifter tyder på att det handlar om en ogenerad underrättelseverksamhet.

Det finns en rad exempel på iakttagelser från allmänhetens sida. Iakttagelser som tyder på att landbaserat manskap orienterar sig om vägar, broar, televerkets centraler, militära förråd och övningar, var officerare, försvarspiloter och andra nyckelpersoner bor m. m.

Det är inte för mycket sagt att denna verksamhet upprör svenska folket. Polisens säkerhetsavdelningar liksom regementsledningarna får in en stor mängd rapporter från allmänheten om mer eller mindre anmärkningsvärda iakttagelser. Det märkliga är dock att dessa rapporter aldrig leder till resultat. Inte i något enda fall har man kunnat verifiera olaglig underrättelseverksamhet.

Min uppfattning är att svenska folket egentligen alltid haft ett stort förtroende för svenskt försvar, för vårt kunnande, vår bestämdhet och vår vilja att försvara vårt land. Men de senaste årens ständiga misslyckanden parade med aningslöshet har gjort att det förtroendet har minskat påtagligt.

Hur kan det komma sig att Sverige – vars vapenteknik tycks vara så effektiv att den är eftertraktad i hela världen – inte någon gång kan avslöja verksamhet som annan makt bedriver mot vår säkerhet? Det svenska försvaret påstår sig gång på gång ha stängt inne främmande ubåtar i vikar och sund, men ändå kan dessa farkoster efter en tid åka sin väg utan att bli fast.

Hur kan det komma sig att lastbilar från öststater kan få stå parkerade på småvägar invid militära förråd och övningsplatser utan att bli avhysta – småvägar där dessa långtradare inte har någon rimlig anledning att vara?

Jag kan förstå att det kan vara svårt att bevisa en illegal verksamhet, men det bedrivs också en legal verksamhet som måste följas upp.

Att lära sig hitta till försvarsanläggningar, se, lyssna och fotografera, mäta broar och vägar, kartlägga tele- och dataskåp, vandra i skogen runt förråd och andra hemliga anläggningar, ta reda på var personer bor som man vill oskadliggöra snabbt vid en invasion, det är i sig ingen illegal verksamhet. Men den är betydelsefull för en makt som vill göra en blixtnabb ockupation, slå ut svenskt försvar för att få tillgång till svenska markområden och hamnar mot haven i väster. Det duger inte att hänvisa till allemansrätt och

till att Sverige är ett öppet land. Detta är ingenting annat än undanflykter.

Riksdagen har tidigare understrukit betydelsen av en vaksam allmänhet. Det vill jag också understryka. Men ingen allmänhet är vaksam, och tycker det är meningsfullt att vara det, om myndigheterna inte är intresserade. Det finns tyvärr tråkiga erfarenheter hos enskilda observatörer, där myndigheten uppträtt så att den som rapporterat fått stå och känna sig löjlig snarare än att få ett erkännande. Sådana medborgare lämnar inga fler rapporter, vilka iakttagelser de än gör.

Rapporter och anmälningar från allmänheten skall följas upp. Både legal och illegal verksamhet skall kontrolleras. Enskilda fall räcker kanske inte som bevis, men många fall skapar ett mönster. Jag anser att uppföljningen inte är bra och att samordningen mellan militären, tull och polisen också har brister.

Att skydda vårt land mot främmande underrättelseverksamhet är en självklar uppgift för oss alla. Den bästa vaktstyrka ett land kan få är det egna folket. Ingen myndighet kan bli så effektiv och heltäckande i sin spaning som allmänhetens sammantagna iakttagelser. Den bästa hjälp polis och militär kan få är allmänhetens rapportering.

Men det gäller att ta vara på den rapporteringsviljan och underlätta för allmänheten att anmäla iakttagelser. Samtidigt är det nödvändigt att den som rapporterar en iakttagelse vet att hans uppgifter går vidare, sammanställs och bearbetas. I de fall omedelbara uppföljningar kan göras och är meningsfulla skall detta ske.

I första hand polis och militär har ett stort förtroendekapital som måste förvaltas på ett bra sätt. För att underlätta den enskildes rapportering borde därför organiseras en samordnad mottagningscentral dit allmänheten hade att anmäla sina iakttagelser.

Detta kan ordnas mycket enkelt genom att polis, militär och eventuellt tullpersonal kommer överens om EN mottagningsplats och ETT telefonnummer där alla anmälningar av det här slaget i distriktet eller länet skall göras. Denna anmälningsplats och telefonnummer bör finnas angivet i telefonkatalogen samt annonseras i ortspressen då och då.

En sådan enhet skulle dels uppmuntra allmänheten till vaksamhet, dels underlätta rapporteringen och dels hålla ihop anmälningarna för analys och undersökning. I dag finns risk att spridda rapporter hos olika myndigheter sammanställs för sent eller inte alls.

Hemställan

Med anledning av vad ovan anförts hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att polis, tull och militär får i uppdrag att ordna mottagningscentraler i enlighet med motionens intentioner.

Stockholm den 25 januari 1988

Gudrun Norberg (fp)